

In memoriam

Radoslav Tomić

(1. ožujka 1957. - 17. ožujka 2024.)

Akademik Radoslav Tomić bio je čovjek posvećen životu radu na baštini. Nakon završenog studija povijesti umjetnosti i komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu kraće je radio kao gimnazijski profesor i zatim kustos u Muzeju grada Splita (1983.-1986.). Na poziv Joška Belamarića pridružuje se naraštaju mlađih konzervatora u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Splitu (1986.-1998.). U toj sredini je kroz svakodnevnu reambulaciju terena stekao temeljito poznavanje kunsttopografije Dalmacije, za studijski materijal raspolagao je dragocjenim konzervatorskim arhivom i zbirkom fotografija slavnih prethodnika, a posjeti akademika Cvite Fiskovića i Krune Prijatelja oživjeli su memoriju cijelog prošlog stoljeća i potakli prema novim smjerovima istraživanja. U Restauratorskoj radionici, koja je utemeljena u Konzervatorskom zavodu za Dalmaciju nakon Drugog svjetskog rata, odvijala se permanentna stručna rasprava i formirao konzervatorski praktikum uz ravnatelja Davora Domančića. U tom krugu je prošao temeljitu konzervatorsku obuku od upravnog postupka za stambenu arhitekturu Hvara i Omiša do izrade konzervatorskih smjernica za urbanističke planove (Stari Grad, Jelsa, Omiš, Poljica, Sutivan, Pučišća, Sinj, Imotski, Metković i Blato na Korčuli). Najvećim dijelom bio je angažiran na praćenju i dokumentiranju tijekom restauratorskih zahvata na pojedinim umjetninama, odabiru metodoloških postupaka, razini restauracije i prioritetima programa s obzirom zastupljenost djela na terenu i njihovoj kvaliteti. U Restauratorsku radionicu u Splitu pristizale su umjetnine sa širokog područja duž jadranske obale od Istre do Boke kotorske, a u drugom smjeru od Bosne do otoka Lastova, pa je to bilo nepresušno vrelo znanja i spoznaja.

Tijekom rada u službi zaštite R. Tomić je magistrirao na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1988. godine s temom "Poljica - prostor i spomenici"

obrađivši zavičajnu tematiku poljičkih crkvice s njihovim inventarima. Doktorsku radnju "Barokno kiparstvo u mramoru na području Dalmacije" obranio je na istom fakultetu 1994. godine. Slijedom tih istraživanja publicirao je korpuse od temeljnog značaja za slikarstvo i skulpturu u Dalmaciji: "Barokni oltari i skulptura u Dalmaciji" (1995.), "Trogirska slikarska baština" (1997.) i "Splitska slikarska baština" (2002.).

Bio je suautor izložbe "Umjetnost kasnog baroka u Splitu" (Split, 1988.), "Povratak Palme Mlađeg" (Split, 1988.), "Palma Mlađi - crteži i slike" (Split, 1990.), "Naše more hrvatsko" (Split, Zagreb, Rijeka, 1993.), a samostalno je priredio izložbe: "Zbirka grafika obitelji Garagnin u Muzeju grada Trogira" (Trogir, Zagreb, Split, 1996.-1998.), "Popravak ratom oštećenih umjetnina iz Dalmatinske zagore" (Split, 1998.) te "Hrvatska pomorska obitelj Balović iz Perasta i njen arhiv" (Split, 1999.).

Kao konzervator je radio na inventarima crkvenih zbirki u Korčuli (crkva Svi Sveti, sv. Mihovil, dominikanski samostan), proveo je reviziju inventara trogirskih, splitskih i šibenskih crkava i župne crkve u Skradinu. Bio je izniman poznavatelj privatnih zbirki pa je izradio

inventar zbirke Katić u Dubrovniku, Radman u Omišu, Dešković i Kraljević u Splitu, Duboković i Kasandrić na Hvaru te Ilić na Braču. Postavio je Muzejsku zbirku Franjevačkog samostana na Skalicama u Omišu (1988.), Sakralnu zbirku samostana franjevaca konventualaca sv. Frane na Obali u Splitu (2007.), Muzej sakralne umjetnosti kotorske katedrale (2010.) i zbirku Župe Uznesenja Marijina u Sutivanu na Braču (2012.).

Posredovao je u otkupu arhivske građe trogirske obitelji Ivčević (13.-19. st.) te otkupu i prijenosu arhiva obitelji Balović-Dabinović iz Perasta i obitelji Ilić iz Sutivana i Splita za Državni arhiv u Splitu, otkupu umjetnina iz privatnih zbirki

1 Radoslav Tomić na terenu u Donjem Dolcu (Omiš), 1986. (foto: Ministarstvo kulture i medija, Konzervatorski odjel Split, fototeka)

uglednih hvarskih i bokeljskih obitelji za Riznicu splitske katedrale, te donaciju portreta iz ostavštine obitelji Dražoević Jelić usmjerio prema Galeriji umjetnina u Splitu. Sudjelovao je na uređenju arhiva i knjižnice obitelji Banić iz Donjeg Doca u Poljicima i uređenju baštinske knjižnice samostana sv. Ante na Poljudu u Splitu.

Možemo ga uvrstiti u konzervatore stare škole čije je poslanje bilo prvenstveno opisati i valorizirati, zatim primjereno pohraniti, restaurirati i konačno znanstveno obraditi umjetninu bilo da se radi o slici zavičajnog obilježja ili o majstorskom djelu mletačke renesanse. Bila je to tek prva trećina njegova profesionalnog vijeka kojeg je 1997. nastavio kao predavač na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zadru, a od 1998. bio je stalno zaposlen kao znanstveni savjetnik u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu i od 1999. angažiran kao savjetnik Restauratorskih radionica u Splitu, Dubrovniku i Zadru.

Godine 2010. izabran je za redovitog člana HAZU (Razred za likovne umjetnosti), a od 2023. obnašao je dužnost voditelja Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu.

Radoslav Tomić je objedinio znanja, metodologiju i vještine različitih zanimanja koje je obnašao tijekom svog

radnog vijeka - od gimnazijskog profesora preko muzealca i konzervatora do znanstvenog istraživača i sveučilišnog profesora. Postavio je nove atributivne prijedloge za niz slika od 16.-19. st., poticao i sudjelovao u projektu obrade umjetničke baštine zadarske nadbiskupije, predložio nove kronološke cikluse pojedinih umjetnika prateći njihov "navegar pittoresco", sudjelovao u nizu kapitalnih izložbi i simpozija otvorivši hrvatsku povijest umjetnosti prema europskim središtima.

Za Boku kotorsku je od mladih dana gajio posebnu privrženost smatrajući da se "hrvatska povijest i kultura ne može razumjeti bez bokeljske dionice". Sudjelovao je u obnovi pokretne baštine bokeljskih crkva i uređenju Muzeja crkvene umjetnosti u Kotoru te bio urednikom knjige "150. godina proslave blagdana sv. Tripuna u Splitu". Premda je bio dobitnik brojnih nagrada svakako mu je najdraže priznanje podarila Hrvatska bratovština "Bokeljska mornarica 809." iz Splita proglašivši ga 2023. god. svojim počasnim članom.

Neke projekte je zacrtao i usmjerio prema mlađim suradnicima. To je zasigurno uređenje zbornika Međunarodnog znanstvenog simpozija "Ljubo Karaman - pedeset godina poslije"

2 Radoslav Tomić s Josipom Belamarićem i Ivom Babićem pri dokumentiranju stanja slike iz trogirске katedrale (foto: Ministarstvo kulture i medija, Konzervatorski odjel Split, fototeka)

kojeg su Književni krug Split i Institut za povijest umjetnosti iz Zagreba održali 2021. o konzervatoru i utemeljitelju suvremene povijesti umjetnosti u Hrvatskoj. Slijedi uređenje palače Milesi u Splitu, sjedište Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU kojeg je vidio kao istraživački centar i žarište kulturnog života Splita, mjesto budućih izložbi, znanstvenih skupova, promocija knjiga i predavanja.

Bio je to životni poziv kojeg je s radošću gradio i obogaćivao svih ovih godina kao izniman intelektualac ukorijenjen u prošlost Dalmacije, Istre, Primorja i Boke kotorske. Sintezu svoga poznavanja domaće sredine donio je 2021. god u posljednjoj knjizi pod naslovom "Znakovi identiteta. Sveci zaštitnici u umjetnosti 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji, Boki kotorskoj i Dubrovačkoj Republici". Jednakovrijedno je reinterpreterirao djela velikih majstora mletačke renesanse slikana za lokalne naručitelje i donatore.

Na jednom alegorijskom prizoru sa slike Paola Veronesea nazire se geslo uklesano na vijencu antičkog hrama: HONOR ET VIRTUS POST MORTEM FLORET.

U sjećanje na Radoslava Tomića.

Vanja Kovačić

3 Radoslav Tomić pri dokumentiranju stanja slike sv. Roka s poliptiha Santacroceove radionice, Lopud, Gospa od Spilica (foto: Ministarstvo kulture i medija, Konzervatorski odjel Split, fototeka)